

DESPRE PIETRE PREȚIOASE (VI)

de Silvia Constantinescu

Jadul

Conchistadorii portughezi au găsit acest mineral în America de Sud și l-au numit "piedra de mijada" - "piatră urinară". O legendă portugheză vorbește despre caracterul lui tămăduitor asupra bolii de rinichi. Când această piatră a fost clasificată în latină, i s-a dat denumirea de "lapis nephriticus", de la cuvântul grecesc "nephros" - "rinichi". Această denumire a făcut-o cunoscută în toată

Costumul de înmormântare al prințesei Tou Wan, soția prințului Liu Sheng, fratele împăratului Wu-ti, din dinastia Han de Vest; Liu Sheng a murit în anul 113 î.Hr. Costumul este executat din bucățele de jad prinse între ele cu aur. Mormântul a fost descoperit în 1968, lângă Man-ch'êng, Hopei.

Lungimea costumului este de 172 cm.

Foto: © Historical Relics unearthed in New China, Pekin, 1972.

lumea, și nu cea chineză "yu", care înseamnă "piatră prețioasă" sau "bijuterie". Legende chinezești vorbesc despre puterile magice ale jadului; se spune că împăratul Yü, din dinastia Hsia (2205-2198 î.Hr.), poseda un cuiț din jad cu puteri magice, denumit "K'un Wu", pe care l-ar fi primit în

Colier de jad de diferite culori, lucrat în China.

Proprietate privată.

Foto: S. Constantinescu / ©CR.

urmă; alții consideră că de fapt duritatea jadului ar aminti de duritatea corundului, care se găsește normal în China și care a fost folosit la șlefuirea sculpturilor în jad. Și în Grecia antică, chiar până la 1600, s-a folosit tot corundul la șlefuirea chiar și a diamantelor, dar și la efectuarea gravurilor rafinate. O altă legendă vorbește de "Yu-t'u", iepurele de jad, care a pulverizat jadul, făcând din el "Elixirul Vieții Eterne". Această calitate, de a da, de a păstra "viața veșnică", probabil că a stat la baza efectuării "costumulului de înmormântare" al prințesei Tou Wan.

Figură de Buddha din jad verde.
Foto: S. Constantinescu / © CR.

tot și a fost folosit la arme și alte instrumente. Cu 4.000 de ani în urmă jadul a început să fie folosit în cultele religioase din China, America Centrală, Noua Zeelandă și Australia. În jad s-au sculptat figuri misterioase și alte simboluri.

Jadul s-a bucurat și se bucură de o apreciere extraordinară în întreaga Asie. În China imperială, numai prima soție avea voie să poarte colier de jad, cea de a doua soție trebuia să se mulțumească doar cu un colier de diamante. Și după revoluție, în China

Medalion sau nasture decorativ. Sculptură în jad, reprezentând un dragon. Perioada Ch'ing (1644-1911). Muzeul Victoria și Albert, Londra.

Foto: © Yendall & Co. Ltd.

teles pentru el ca european, dar care arată încă o dată ce valoare deosebită acordă și astăzi asiaticii jadului.

dar de la niște triburi străine, ca mulțumire pentru regulile sociale introduse de el la aceste triburi. Se spune că acest cuiț din jad ar fi avut duritatea diamantului. Se pare însă că este vorba de o asociere greșită a cuvântului "chin-kang" cu "K'un Wu", care înseamnă "diamant". Unii arheologi consideră că aceste legende confirmă teoria cum că în China s-a folosit diamantul cu un mileniu în urmă; alții consideră că de fapt duritatea jadului ar aminti de duritatea corundului, care se găsește normal în China și care a fost folosit la șlefuirea sculpturilor în jad. Și în Grecia antică, chiar până la 1600, s-a folosit tot corundul la șlefuirea chiar și a diamantelor, dar și la efectuarea gravurilor rafinate. O altă legendă vorbește de "Yu-t'u", iepurele de jad, care a pulverizat jadul, făcând din el "Elixirul Vieții Eterne". Această calitate, de a da, de a păstra "viața veșnică", probabil că a stat la baza efectuării "costumulului de înmormântare" al prințesei Tou Wan.

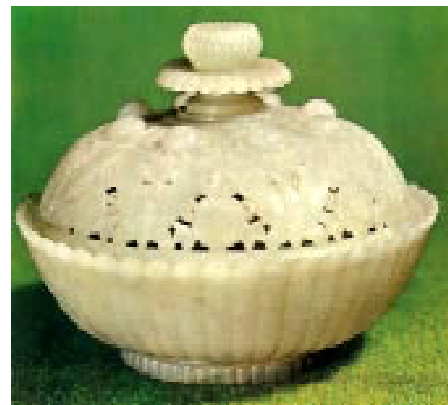
Amuleta hei-tiki din jad. Artă Maori.

Muzeul Pigorini,

Roma.

Foto: © Yendall & Co.

imperial", din cel de Birmania, de culoare verde, aproape transparent. Jadul alb a început, încă din anii '30, să se extragă în California, SUA.

Castron din nefrit translucid alb-verzui, sculptat, din perioada Ch'in.

Se află la muzeul Victoria și Abert, Londra.

Foto: © Yendall & Co. Ltd.

Și în Taiwan, Tibet, Mexico, Turchestanul de Est și în Japonia se găsesc zăcăminte de jad, dar nu de calitate celui din Birmania.

Nefritul este și mai dur decât jadeitul, dar și mai

obișnuit. Compoziția chimică a lui este $Ca_2(Mg,Fe)_2(Si_4O_{11})_2(OH)_2$. Este mai răspândit decât jadeitul; se extrage în Australia, Brazilia, Birmania, Canada, China, Noua Zeelandă, Mexico, Noua Guinee, Polonia. Șlefuirea jadului (jad sau nefrit) se face în Kanton, Pekin și Hongkong. Folosirea nefritului este aceeași cu a jadului - la bijuterii, obiecte de cult și de artă. Amândouă pot fi confundate cu aventurin, amazonit, bowenit, grossular, sepeștin, smithsonit.

Aș aminti aici jadul magnetit, care este un jad impurificat de magnetit. Duritatea lui pe scala Mos este între 5^{1/2}-7. Ca mineral brut el este foarte rar și se găsește numai în California. Jadul magnetit a fost șlefuit la început ca hobby de șlefuitoarii de pietre în SUA. Comercial a început să fie folosit mai întâi în Germania prin 1970. ☆

(Continuare în numărul următor.)

Foto: © Yendall & Co.

Jad magnetit.

Foto: Silvia Constantinescu / © CR.